

Митрополит Амфилохије: Тројичне светиње да буду мјесто просвећења не само Цетињана и Црне Горе, него читавога свијета

Бесједа блаженопочившег Митрополита Амфилохија у Цетињском манастиру, 22. октобар 2017. године

Благосиљамо Бога отаца наших, Онога који се и сам јавио и славу Своју нам открио кроз рођење Сина Свога, Његово крштење, Његово преображење, Његово распеће и Његово Васкрсење. Јавио се Господ и непрекидно се јавља преко светих Својих, преко изабраника Својих. Нема ниједног времена у историји да Бог није показивао знаке Свога присуства. Уосталом, све што постоји, небо и земља, су свједочанство славе Божије, Његове мудрости, Његове љепоте и Његове доброте, а поготово човјек створен по лику и по подобију Божијем, по слици и прилици Божијој. А посебно, међу људима, оне које је Бог изабрао да се преко њих јавља слава Његова.

Ми данас прослављамо двојицу древних пророка: пророка Аврама и Лота. Треба прочитати Књигу постања, ону прву књигу Светога писма, да би могли сазнати о тој двојници великих Божијих свједока, нарочито о Авраму, кога Бог призива из Месопотамије и каже му: „Иди у земљу коју ћу ти дати. И учинићу те да будеш отац многих народа и биће потомство твоје као звијезде на небу

и као пјесак морски.” И заиста, Аврам слуша глас Господњи и до данас остаје отац вјерних, заједно са својим синовцем Лотом. У тим временима, тешким и тегобним временима за људски род, као и у ово наше данашње вријеме, временима братоубиства, властољубља, у временима насиља, сукоба међу великашима разних мјеста и разних племена на истоку, међу свима њима Бог изабира Аврама и његовог синовца Лота, који свједоче име Божије и истински и прави пут којим треба да ходе овдје на земљи. У она времена, а тако и доцнија времена, нарочито у вријеме доласка самога Господа.

Ми данас прослављамо једнога од апостола Христових, Јакова Алфејева, брата апостола Матеја који је написао оно Јеванђеље. Јаков Алфејев, који је био и остао вјеран Господу и који Га је проповједао у Мисиру и посвједочио Га. Један од оних првих Христових ученика, који су Му остали вјерни до саме смрти и који је посвједочио име Божије и постао један од отаца преко којих се Господ прославио. Онда славио и друге свете и сваки дан у години је свједок неког од светих Божијих људи, светих матера, светих дјевојака, светих младића, оних који су служили Богу, угађали Богу и преко којих се Бог прослављао међу људима. Славио и Светога Андроника и Атанасију, дивне двије Божије душе, који су служили дан и ноћ Господу, којима је Бог подарио двоје дјеце, па онда је Господ призвао ту дјецу као малу, потресао њихово родитељско срце. Али им је било јављено да су њихова дјеца ушла у Царство небеско и да је боље њима код небеског Оца него код земаљског оца. Утјешени божанским јављањем, он је отишао у мушки манастир и постао Андроник, а она монахиња Атанасија. И тако их је Господ призвао и кроз њих се прославио Господ и у њима је благословен Господ Бог отаца наших.

И сваком земаљском народу шаље Бог Своје изабранике. И сваки земаљски народ има свога ангела чувара небескога, а у исто вријеме, Бог свакоме народу пошаље некога који ће да га води истинским и правим путевима, да свједочи истину Божију, да их учи добру, истини и Божијој љубави и да их васпитава у страху Божијем. Па и овом нашем грешном народу светосавском је у сва времена Бог слао свете Божије људе. У оно вријеме, у 15. вијеку, када је било оно велико и страшно насиље отоманско, које је поплавило и Азију и велики царски град Цариград до наших времена послје Косовске битке, страшне и велике Косовске битке, па је овим крајевима нашим владао Ђурађ Бранковић. Ено и село код манастира Мораче које се зове Ђурђевина по њему. Ено и манастир Светога Никола који је био женски манастир у његово вријеме у Братоножићима, тамо је наша сестра монахиња Евлалија, обнавља себе и ону древну светињу. Ено у селу мојих родитеља, Градина се зове, има једна пећина са стијеном и на тој Градини постоје остаци од некога зида неке

грађевине које је, по предању, градила Јерина Ђурђа Бранковића и хтјела је да прави мост и утврђење како би се штитили од насиља отоманског. Ђерка тог Ђурђа Бранковића, Мара, дата је за султана Мехмеда II, да би се спасио народ. То је онај Мехмед II који је и престони град Подгорицу окупирао 1474. године, извршивши насиље над овим просторима. А Мара, жртвована као јагње, дата је султану, а у исто вријеме и њен брат Стефан Слијепи, кога данас такође прослављамо, и Гргура. Стефана је ослијепио султан на своме двору, касније се вратио у Смедерево па је из Смедерево тако слијеп примио власт у поробљеној Србији, да би сачувао нешто од слободе и од народне душе. Оженио се Ангелином, па је у Албанију тадашњу отишао, касније је прешао у Срем, и Бог им је дао двојицу синова, Максима и Јована. Ђурђа Бранковића и његову дјецу, Стефана и Гргура, и све ондашње који су страдали, Бог је удостојио да посвједоче, својим страдањем и патњом, име Божије и остану вјерни Христу Богу и истинској и правој вјери. Да том својом вјерношћу помогну и народу да и он остане вјеран, да и он не пропадне у том несрећном времену.

Ето, дакле, и нама као народу, у распетим временима је послао Бог те изабранике Своје: Ђурђа, Стефана, Гргура и Ангелину и синове њихове, који су посвједочили име Божије и зато и када њих прослављамо, благосиљамо Бога отаца наших, дивнога и прослављенога у светима Својим. Јер Бог се и преко њих прославља кроз сву историју и у наше вријеме. И у наше вријеме, које ништа мање није распето од оних прошлих времена, времена Аврама и времена оних претходних вијекова, Бог шаље свете изабранике, Божије људе у свим народима.

Сто година се навршава од мученичке смрти царске породице цара Николаја II и царице Александре и њихове, као јагањце, заклане дјеце у Јекатеринбургу, 1918. године, а заједно са њим колико је оних кроз којих се Господ прославио, мученика и мученица. Само Господ знаде! А све су то потомци Аврама праоца, коме је пророчено да ће Бог умножити потомство његово. Помињемо посебно 100-годишњицу мученичке смрти цара Николаја зато што је он велики добротвор Црне Горе, нашега народа, велики задужбинар. Ено Црква Светог Василија Острошког у Никшићу за вријеме књаза Николе подигнута. Књаз Никола је тамо мислио и да пресели пријестоницу Црне Горе да би објединио Црну Гору и Херцеговину. И подигнута је она дивна Црква Светог Василија Острошкога, а ено и Царев мост, који до данас спаја простор не само између овог дјела Црне Горе и тамо Бањана и старе Херцеговине, него мост који и данас спаја, за оне који имају разума и ума, благословени велики руски народ, раширен по читавом свијету.

Е, нашу Цркву и наш народ спаја тај мост.

Као што потврђује један други догађај то јединство, сродност наше душе и заједништво у вјери Божијој, вјери православној. Овдје између биљарде и Владиног дома, 1910. године, постављен је камен темељац за градњу Цркве Свете Тројице, Бога љубави, на коме пише, ено камена темељца у нашем кабинету се чува: „У вријеме владе краља Николе I Петровића подиже овај храм цар Николај II, августа мјесеца, 1910. године.” То је била година када је крунисан краљ Никола за краља и када је у част тога његовог крунисања, цар Николај овдје кренуо да подиже задужбину своју. Наравно, дошла су тешка времена. Балкански ратови, Први свјетски рат, прво свјетско поклање, мученичка смрт цара Николаја и његове свете породице и све оно што се догађало послје тога, али је остао тај камен темељац. И ево, ако Бог да, сви се помолимо и сви који слушају ову ријеч, помолимо се Господу да ове године тај камен темељац буде постављен овдје изнад Цетињског манастира, на мјесту некадашње табле, на мјесту које је патријарх, потоњи исповједник Гаврило Дожић, ондашњи митрополит Црне Горе, заједно са тадашњим баном Зетске бановине, сасјекао ово брдо, урадио пројекат да би се ту тај камен темељац поставио и да би ту била саграђена Саборна црква престоног града Цетиња. Времена су била и пролазила, и она безбожна, а дошло је и вријеме поводом 100-годишњице, сјећајући се крунисања краља Николе, поводом 100-годишњице мученичке смрти цара Николаја и његове свете породице, да овај храм задужбину њихову у наше вријеме саградимо. И не само у спомен њихов, него у исто вријеме да би у тај храм Свете Тројице у престоном граду Цетињу биле сачуване и изложене три највеће хришћанске светиње – то је десница Светога Јована Крститеља и честица Часнога крста коју цјеливамо овдје у ћивоту Светога Петра Цетињскога, дио Часнога крста, на коме је сам Господ распет и жртвован за живот свијета, и чудотворна иконе Мајке Божије Филеримске.

Те три светиње су ходиле од светог града Јерусалима преко Антиохије, преко царскога града Цариграда, преко Родоса, однете преко малтешког реда са Родоса почетком 16. вијека, баш у оно вријеме када је било велико страдање и код нас, које поменусмо, у вријеме Ђурђа Бранковића и нешто послје њега у вријеме Црнојевића, а ове године обиљежавамо и 600-годишњицу лозе Црнојевића. У то вријеме су те светиње пренијете преко Италије и тамо су биле на острву Малти, до 1798. године. Када је Наполеон укинуо Малтешки ред и Хомеш, последњи генерал Малтешког реда спасио је светиње и пренио у Санкт Петербург и предао их цару Павлу I, 1798. године. Те велике светиње за вријеме безбожне и братоубилачке револуције биле су спасене преко

Естоније, мајка-царица Марија Фјодоровна те светиње преко блаженог спомена митрополита Антонија Храповицког, великог јерарха и богослова Цркве православне, предала је краљу Александру Карађорђевићу у знак благодарности зато што је примио десетине хиљада, стотине хиљада, епископа, свештеника, монаха, монахиња, професора, академика из ондашње страдалне Русије. И те три светиње биле су до '41. године на Краљевском двору у Београду, у Цркви Светог Андреја, као што су увијек биле у храмовима, од истока па до запада, па поново према истоку и према сјеверу и ходиле су и освјештавале људе и земаљске народе.

Дакле, те три светиње су онда пренијете да би се сачувале у манастиру Острогу, код ђивота Светог Василија Острошкога, рукама краљ Петра II и рукама светог исповједника, патријарха Гаврила, који је, крај рата дочекао са великим бесједником Цркве Божије, Светим владиком Николајем. А онда су конфисковане од ондашњих безбожних власти и срећом сачувале су се у ондашњој Вјерској комисији у Црној Гори. Од 80-их година ове древне светиње овдје су код ђивота Светог Петра, да благосиљају не само Цетиње и Цнну Гору, него сву Европу и сву васељену као што су то радиле кроз вијекове! А икона чудотворне Мајке Божије са Родоса, ако идете на Родос наћи ће те тамо обновљени манастир који се зове манастир Богородица Филеримос, гдје је била та света икона, преко Европе је стигла до Русије и вратила се овдје код нас да нас благосиља у овом граду који је посвећен Пресветој Богородици. Богородица је покров овога града, покров лозе Петровића и ове Црне Горе и шире од Црне Горе. Дакле, Богородица је ту, али онда су је привремено предали музејима цетињским. Међутим, надамо се у Бога да ће се вратити разум и онима који су овдје на Цетињу и да ће се та икона вратити овдје гдје је била кроз вијекове – у храм Божији!

И да се помолимо Богу, јер људи који не знају шта је светиња, али знају њену другу вриједност, хоће пећину, кроз коју пролазите преко Биљарде, да срећују, а из ње избија гејзер и поплаве Цетиња града. Већ су одредили два милиона евра да ту смјесте Мајку Божију, да је утамниче! Као што је утамничен Петар II Ловћенски Тајновидац од '70-их година прошлога вијека у онај месопотамски маузолеј, пагански, тамо је стрпан у неки мермер. Тако тамниче и Мајку Божију, ослободитељку рода људскога и свих земаљских народа! Тамо је тамниче! И ја се молим Господу, и сви се помолимо Господу, да их Бог уразуми и да са та икона врати овдје, да буде заједно са ове двије светиње. А у међувремену овдје изнад манастира, гдје је припремљено мјесто за градњу храма између два рата, има и пројекат и све је припремљено, да се сагради ове године и да овај камен темељац краља Николе и цара Николаја

поставимо горе и да се идуће године гради Саборни храм овога града и читаве Црне Горе, Свете Тројице, Бога љубави! И да у тај храм буду смјештене светиње, а не у пећине! Не да их тамничимо, јер су доста биле у тамницама светиње Божије, и рука Светога Јована. Одсјечена је глава његова само зато што је био вјеран и свједочио да не смије онај тадашњи владар правити злочине, да не може жена брата његовога да буде његова жена. И зато је главу изгубио, али његова рука проповједа покајање и зато је дошла код нас, и да буду те три светиње смјештене горе.

И да онда и рука Светога Јована, и крст Христов и икона Мајке Божије, те тројичне светиње да буду мјесто просвећења не само Цетињана и Црне Горе, него све Европе и читавога свијета! Кроз те три светиње, Цетиње заиста постаје свјетска пријестоница! Наравно, када Цетињани схвате како их је Бог походио, и Црногорци, како их је Бог походио преко тих светиња, и њих и овај краљевски град.

Благословен је Бог отаца наших. Благословен је Бог Светога Јована Крститеља, чија нас рука овдје чува и благосиља. Благословен је Бог који је распет ради нас и ради нашега спасења. Благословен је Бог рођен од Пресвете Дјеве, чији лик је насликао апостол и јеванђелист Лука! И ето, та најстарија и најдивнија светиња читаве васељене је стигла код нас овдје! И достојна је да буде овде изнад ове светиње, изнад ћивота Светога Петра Цетињскога, да чува и нас овдје и да освећује и просвећује сав наш народ и све земаљске народе, сву Европу, Азију и Африку, одавде, испод ове свете планине Ловћена! Зато и ми, заједно са пророком, заједно са Црквом Божијом, благосиљајмо Бога отаца наших, јер је дивно и прослављено и величанствено име Његово, диван је Он у светима Својим и благословено је Његово име и данас, и сјутра и у вијекове вијекова. Амин.

mitropolija.com